

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (drugo vijeće)

27. listopada 2016.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Procjena učinaka određenih planova i programa na okoliš – Direktiva 2001/42/EZ – Članak 2. točka (a) i članak 3. stavak 2. točka (a) – Pojam ‚planovi i programi‘ – Uvjeti vezani uz postavljanje vjetroelektrana propisani provedbenom odlukom – Odredbe koje se, među ostalim, odnose na sigurnosne mjere, mjere nadzora, sanacijske mjere i mjere financijskog osiguranja, kao i standarde buke definirane s obzirom na namjenu područja“

U predmetu C-290/15,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Conseil d'État (Državno vijeće, Belgija), odlukom od 2. lipnja 2015., koju je Sud zaprimio 15. lipnja 2015., u postupku

Patrice D'Oultremont i dr.

protiv

Région wallonne

uz sudjelovanje:

Fédération de l'énergie d'origine renouvelable et alternative ASBL (EDORA),

SUD (drugo vijeće),

u sastavu: M. Ilešič, predsjednik vijeća, A. Prechal, A. Rosas, C. Toader (izvjestiteljica) i E. Jarašiūnas, suci,

nezavisna odvjetnica: J. Kokott,

tajnik: V. Tourrès, administrator,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 7. travnja 2016.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

— za D'Oultremont i dr., J. Sambon, *avocat*,

— za Fédération de l'énergie d'origine renouvelable i alternative ASBL (EDORA), J. Sohier, S. Rodrigues, L. Levi, A. Blot i M. Chomé, *avocats*,

— za belgijsku vladu, J. Van Holm i M. Jacobs kao i S. Vanrie, u svojstvu agenata, uz asistenciju P. Moëryncka, *avocat*,

* Jezik postupka: francuski

- za francusku vladu, D. Colas i J. Traband, u svojstvu agenata,
- za nizozemsku vladu, M. K. Bulterman, i B. Koopman kao i J. Langer, u svojstvu agenata,
- za Europsku komisiju, O. Beynet i C. Hermes, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisne odvjetnice na raspravi održanoj 14. srpnja 2016.,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 2. točke (a) i članka 3. stavka 2. točke (a) Direktive 2001/42/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 27. lipnja 2001. o procjeni učinaka određenih planova i programa na okoliš (SL L 197, str. 30.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 15., svezak 13., str. 17.).
- 2 Zahtjev je upućen u okviru spora između Patricea D'Oultremonta i dr., s jedne strane, i Région wallonne (Valonska regija), s druge strane, u vezi s valjanošću odluke valonske vlade od 13. veljače 2014. o sektorskim uvjetima u vezi s farmama vjetra ukupne snage od 0,5 MW ili više, kojom se mijenja odluka valonske vlade od 4. srpnja 2002. u vezi s postupkom i različitim mjerama izvršenja uredbe od 11. ožujka 1999. o okolišnoj dozvoli i izmjeni uredbe valonske vlade od 4. srpnja 2002. kojom se utvrđuje popis projekata podvrgnutih procjeni utjecaja na okoliš i kategoriziranih postrojenja i aktivnosti (*Moniteur belge* od 7. ožujka 2014., str. 20263, u daljnjem tekstu: odluka od 13. veljače 2014.).

Pravni okvir

Međunarodno pravo

Konvencija o procjeni utjecaja na okoliš preko državnih granica

- 3 Konvencija o procjeni utjecaja na okoliš preko državnih granica, potpisana u Espoo (Finska) 26. veljače 1991. (u daljnjem tekstu: Konvencija iz Espooa), odobrena je u ime Europske zajednice 24. lipnja 1997. i stupila je na snagu 10. rujna iste godine.
- 4 U skladu s člankom 2. stavkom 7. Konvencije iz Espooa:

„Procjenu utjecaja na okoliš kako se traži ovom Konvencijom treba se, prema minimalnom zahtjevu, izvršiti na razini projekta planirane aktivnosti. U rasponu koji je odgovarajući, potpisnice će nastojati primijeniti principe procjene utjecaja na okoliš na politike, planove i programe.”

Protokol o strateškoj procjeni okoliša uz Konvenciju iz Espooa

- 5 Protokol o strateškoj procjeni okoliša uz Konvenciju iz Espooa potpisala je u Kijevu (Ukrajina) Komisija u ime Europske zajednice 21. svibnja 2003. (u daljnjem tekstu: Protokol iz Kijeva). Protokol je odobren Odlukom Vijeća 2008/871/EZ od 20. listopada 2008. (SL 2008., L 308, str. 33.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 15., svezak 15., str. 50.).

6 Članak 13. stavak 1. Protokola iz Kijeva propisuje:

„Svaka stranka nastoji osigurati da pitanja okoliša, uključujući i zdravlje, budu razmatrana i uključena u odgovarajućoj mjeri u izradu svojih prijedloga politika i zakonodavstva koji mogu imati značajne utjecaje na okoliš, uključujući i zdravlje.”

Arhuška konvencija

7 Konvencija o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša, koja je u ime Europske zajednice odobrena Odlukom Vijeća 2005/370/EZ od 17. veljače 2005. (SL 2005., L 124, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 15., svezak 3., str. 10.) (u daljnjem tekstu: Arhuška konvencija), također se odnosi na procjenu utjecaja na okoliš.

8 Ta konvencija u svojem članku 6. sadržava pravila o sudjelovanju javnosti prilikom davanja odobrenja za djelatnosti. Njezini članci 7. i 8. odnose se na to sudjelovanje što se tiče planova, programa, politika odnosno provedbenih propisa i drugih općeprimjenjivih pravno obvezujućih pravila.

Pravo Unije

9 U skladu s uvodnom izjavom 4. Direktive 2001/42:

„Procjena [utjecaja na okoliš] važan je instrument za uključivanje pitanja okoliša u izradu i usvajanje određenih planova i programa koji bi mogli imati značajne učinke na okoliš u državama članicama jer omogućava da se ti učinci provođenja planova i programa uzmu u obzir tijekom njihove izrade i prije njihovog usvajanja.”

10 Članak 1. te direktive, naslovljen „Ciljevi”, propisuje:

„Cilj ove Direktive je osigurati visok stupanj zaštite okoliša i doprinijeti uključivanju pitanja okoliša u izradu i usvajanje planova i programa s ciljem poticanja održivog razvoja, osiguravajući, u skladu s ovom Direktivom, da se za određene planove i programe koji bi mogli imati značajne učinke na okoliš provede procjena [utjecaja na okoliš].”

11 Članak 2. navedene direktive glasi kako slijedi:

„Za potrebe ove direktive:

a) ‚planovi i programi’ znači planovi i programi, uključujući i one koje sufinancira Europska zajednica, kao i sve njihove promjene:

- koji podliježu izradi i/ili usvajanju od strane tijela na nacionalnoj, regionalnoj ili lokalnoj razini ili koje je tijelo izradilo za usvajanje u zakonodavnom postupku Parlamenta ili Vlade, i
- koji su propisani zakonodavnim, regulatornim ili administrativnim odredbama;

b) ‚procjena [utjecaja na okoliš]’ znači izrada izvješća o okolišu, obavljanje savjetovanja, uzimanje u obzir izvješća o okolišu i rezultata savjetovanja u donošenju odluka, te prikupljanje informacija o odluci u skladu s člancima 4. do 9.;

[...]”

12 Prema članku 3., naslovljenom „Područje primjene”, iste direktive:

„1. Procjena [utjecaja na okoliš] u skladu s člancima 4. do 9. provodi se za planove i programe iz stavaka 2. do 4. koji bi mogli imati značajne učinke na okoliš.

2. Podložno stavku 3., procjena [utjecaja na okoliš] provodi se za sve planove i programe:

a) koji su izrađeni za poljoprivredu, šumarstvo, ribarstvo, energetiku, industriju, prijevoz, gospodarenje otpadom, gospodarenje vodama, telekomunikacije, turizam, prostorno planiranje ili uporabu zemlje i koji određuju okvir za buduće odobravanje za provedbu projekata navedenih u prilogima I. i II. Direktivi [2011/92/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o procjeni učinaka određenih javnih i privatnih projekata na okoliš (SL 212., L 26, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 15., svezak 27., str. 3.), kojom je stavljena izvan snage i zamijenjena Direktiva 85/337 počevši od 17. veljače 2012.]; ili

[...]

3. Za planove i programe iz stavka 2. kojima se određuje uporaba malih površina na lokalnoj razini i manje promjene planova i programa iz stavka 2. potrebna je procjena [utjecaja na okoliš] samo ako država članica utvrdi da bi mogli imati značajne učinke na okoliš.

4. Države članice utvrđuju da li bi planovi i programi, osim onih iz stavka 2., kojima se određuje okvir za buduće odobravanje provedbe projekata, mogli imati značajne učinke na okoliš.

[...] “

Belgijsko pravo

13 Primjenom članka 6. stavka 1. podstavka II. posebnog zakona o institucionalnim reformama (*Moniteur belge* od 15. kolovoza 1980., str. 9434.), regije su isključivo nadležne što se tiče zaštite okoliša.

14 U Valonskoj regiji Direktiva 2001/42 djelomično je prenesena člankom D.52 i pratećim člancima knjige I. Zakonika o okolišu (*Moniteur belge* od 9. srpnja 2004., str. 54564.), kao što to proizlazi iz članka D.51/1 tog zakonika.

15 Članak D.6 knjige I. navedenog zakonika u svojoj točki 13. definira „planove i programe” kao „odluke, osim onih navedenih u [valonskom Zakoniku o uređenju zemljišta, prostornom planiranju, baštini i energiji (*Moniteur belge* od 19. svibnja 1984., str. 6939. i ispravak, *Moniteur belge* od 25. svibnja 1984., str. 7636.)], kao i njihove izmjene, čija je svrha odrediti ili slijed radnji ili operacija namijenjenih postizanju jednog ili više posebnih ciljeva u vezi s kvalitetom okoliša, ili namjenu ili sustav zaštite više područja ili neke lokacije posebice radi definiranja okvira u kojemu se može odobriti provođenje određenih aktivnosti, i koje:

a. podliježu izradi i/ili usvajanju od strane tijela na regionalnoj ili lokalnoj razini ili koje je tijelo izradilo za usvajanje u zakonodavnom postupku Parlamenta ili valonske Vlade;

b. i predviđene su zakonodavnim, regulatornim ili upravnim propisima;

Planovi i programi na koje se odnosi ova uredba također uključuju one koje sufinancira Europska [unija].”

16 Prema svojem članku 2., uredba valonske vlade od 11. ožujka 1999. o okolišnoj dozvoli (*Moniteur belge* od 8. lipnja 1999., str. 21114. i ispravak, *Moniteur belge* od 22. prosinca 1999., str. 48280., u daljnjem tekstu: uredba od 11. ožujka 1999.) nastoji „cjelovitim pristupom sprječavanju i smanjenju onečišćenja osigurati zaštitu čovjeka i okoliša od opasnosti, štetnih djelovanja ili nedostataka koje neki objekt može izravno ili neizravno izazvati tijekom ili nakon korištenja”.

17 Članak 4. te uredbe propisuje:

„Vlada donosi opće, sektorske ili sveobuhvatne uvjete radi postizanja ciljeva iz članka 2. Ti uvjeti imaju regulatornu snagu.

[...]

Ti uvjeti mogu se posebno odnositi na:

[...]

3° informacije koje se redovito moraju pružati tijelima koje odredi vlada, a koje se odnose na:

- a. emisije objekta;
- b. mjere poduzete radi smanjivanja štetnih djelovanja na okoliš;

[...] “

18 U članku 5. navedene uredbe predviđa se:

„§ 1. Opći uvjeti primjenjuju se na sva postrojenja i djelatnosti.

§ 2. Sektorski uvjeti primjenjuju se na postrojenja i aktivnosti u gospodarskom ili zemljopisnom sektoru ili u onom u kojem postoji poseban rizik ili se može pojaviti.

[...]”

19 U skladu s člankom 1. odluke od 13. veljače 2014.:

„Ovi sektorski uvjeti primjenjuju se na farme vjetra čija je ukupna snaga jednaka ili veća od 0,5 MW električne energije, a koje su navedene u rubrikama 40.10.01.04.02 i 40.10.01.04.03 Priloga I. [odluci od 4. srpnja 2002. kojom se utvrđuju opći uvjeti za korištenje objekata iz uredbe od 11. ožujka 1999. (*Moniteur belge* od 21. rujna 2002., str. 20264. i ispravak, *Moniteur belge* od 1. listopada 2002., str. 44152)].”

20 Prema članku 5. odluke od 13. veljače 2014., koji se nalazi u njezinu poglavlju III., naslovljenom „Uporaba”:

„Osim za potrebe održavanja, nijedna svjetlosna naprava ne smije biti upaljena tijekom noći u podnožju vjetroelektrane, niti u njezinoj okolici.”

21 Članak 9. te odluke, koji se nalazi u istom poglavlju III., glasi ovako:

„Unutar farme, ali izvan vjetroelektrana, magnetsko polje svojstveno djelatnosti koje se mjeri na 1,5 metara od zemlje ne smije prelaziti graničnu vrijednost od 100 mikrotlesa.”

22 Prema članku 10. koji se također nalazi u poglavlju III. iste odluke:

„§ 1. Efekti treperenja sjene koji nastaju zbog funkcioniranja vjetroelektrane ograničeni su na 30 sati godišnje i 30 minuta dnevno za svaku stambenu građevinu, izgrađenu ili uredno odobrenu urbanističkom dozvolom i podvrgnutu tim efektima. Efekti se računaju prema pristupu ‚u najgorem slučaju‘, koji je određen sljedećim parametrima:

1. sunce sja od jutra do večeri (nebo je vedro cijelo vrijeme);
2. vjetroelektrane cijelo vrijeme rade (brzina vjetra uvijek u operativnom rasponu vjetroelektrana, a njihova raspoloživost je 100 %-tna);
3. rotor vjetroelektrana uvijek je pod pravim kutom u odnosu na sunčeve zrake.

Operater koristi sve raspoložive načine za smanjenje izloženosti nastaloj sjeni kako bi se ograničenja poštovala.

§ 2. Ta ograničenja ne primjenjuju se ako sjena nastala zbog funkcioniranja postrojenja ne utječe na stanovnike kad se nalaze unutar stambene građevine. U tom slučaju, operater podnosi dokaz toga bilo kojim zakonitim sredstvom.”

23 Odjeljak 1., naslovljen „Standardi razine buke”, u poglavlju V., naslovljenom „Buka”, odluke od 13. veljače 2014. među ostalim sadržava članak 20., koji određuje granice razina emisija buke farme vjetra, i članak 21., koji određuje granične vrijednosti osobito s obzirom na područja „prostornog planiranja”, tj. zemljopisna područja određena na temelju plana nadležnih tijela s obzirom na njihovu namjenu (stambene zone, poljoprivredna područja, industrijske zone i dr.).

Glavni postupak i prethodno pitanje

24 Dana 21. veljače 2013., valonska vlada usvojila je „referentni okvir” koji je kasnije izmijenjen u srpnju iste godine, kojim se utvrđuju preporuke za postavljanje vjetroelektrana u Valonskoj regiji. Taj instrument dopunjen je zemljovidom čija je namjena pružiti okvir za planiranje provedbe programa vjetroelektrana u Valonskoj regiji – „projekt za 2020.” – i koji je naslovljen „referentni zemljovid”. Taj zemljovid bio je predmet izvješća o utjecaju na okoliš.

25 Organizirano je javno savjetovanje u svim komunama Valonije od 16. rujna do 30. listopada 2013. Među dokumentima stavljenima na raspolaganje javnosti u tom ispitivanju nalazili su se, među ostalima, dokumenti navedeni u prethodnoj točki ove presude, odnosno referentni okvir, referentni zemljovid i izvješće o utjecaju na okoliš.

26 Međutim, niti referentni okvir niti referentni zemljopis nisu konačno usvojeni.

27 U međuvremenu je valonska vlada donijela odluku od 13. veljače 2014.

28 Dana 6. svibnja 2014., P. D'Oultremont i dr. podnijeli su sudu koji je uputio prethodno pitanje – Conseil d'État (Državno vijeće, Belgija) – zahtjev za poništenje te odluke. U prilog osnovanosti svoje tužbe, P. D'Oultremont i dr. među ostalim pozivaju se na neusklađenost te odluke s odredbama Direktive 2001/42 u tome što je Valonska regija donijela navedenu odluku a da njezine odredbe nisu bile podvrgnute postupku procjene utjecaja ni postupku sudjelovanja javnosti.

29 Valonska regija i intervenijent u glavnom postupku, Fédération de l'énergie d'origine renouvelable et alternative ASBL (Savez za energiju iz obnovljivih i alternativnih izvora, EDORA) sa svoje strane smatraju da je ta odluka isključena iz pojma „planovi i programi”, u smislu te direktive.

- 30 Sud koji je uputio zahtjev navodi da, unatoč pojašnjenjima koje je dao Sud u presudi od 17. lipnja 2010., *Terre wallonne i Inter-Environnement Wallonie* (C-105/09 i C-110/09, EU:C:2010:355), odgovor na pitanje čine li odredbe odluke od 13. veljače 2014. „planove i programe” nije odmah očit.
- 31 Prema tom sudu, posebna je poteškoća u okolnosti da su odredbe navedene odluke odvojene od referentnog okvira i zemljovida lokacija za postavljanje vjetroelektrana, navedenih u točki 24. ove presude, i da ta okolnost barem djelomično lišava navedene odredbe programskog sadržaja za uspostavljanje okvira proizvodnje energije iz vjetra.
- 32 U tom kontekstu, odluka od 13. veljače 2014. ne definira „potpuni okvir”, skup usklađenih mjera kojima se uređuje uporaba farmi vjetra s ciljem očuvanja okoliša. Međutim, prema sudu koji je uputio zahtjev, i dalje stoji da uzimanje u obzir, prilikom izdavanja odobrenja, standardâ navedene odluke koji se posebice odnose na buku i efekte treperenja sjene koji nastaju zbog funkcioniranja vjetroelektrane nužno ima za posljedicu određivanje mjesta postavljanja vjetroelektrana u odnosu na stambene građevine.
- 33 Ako se prihvati definicija koju je regionalni zakonodavac, u točki 13. članka D. 6 knjige I. Zakonika o okolišu, dao pojmu „planovi i program”, čim se odvoje od referentnog okvira i zemljovida koji određuju najbolja mjesta za postavljanje vjetroelektrana, sektorski uvjeti prema tom sudu ne čine sami po sebi „postupak progresivne i uređene provedbe radi postizanja posebnog cilja povezanog s kvalitetom okoliša”.
- 34 Sud koji je uputio zahtjev također pojašnjava da sektorski uvjeti predviđeni odlukom od 13. veljače 2014. ne određuju ni namjenu ni sustav zaštite više područja ili neke lokacije. Uključene su sve farme vjetra, neovisno o izabranoj lokaciji, podliježući samo prilagodbi standardâ buke s obzirom na podjelu na područja u sektorskom planu.
- 35 Prema sudu koji je uputio zahtjev, čini se da iz Priloga I. i II. Direktivi 2001/45, u vezi s točkom 47. presude od 17. lipnja 2010., (C-105/09 i C-110/09, EU:C:2010:355), proizlazi da se plan ili program nužno odnosi na zemljopisno ograničena područja, poput primjerice „ranjivih zona proglašanih u okviru održivog upravljanja dušikom u poljoprivredi”, u smislu Direktive Vijeća 91/676/EEZ od 12. prosinca 1991. o zaštiti voda od onečišćenja uzrokovanog nitratima iz poljoprivrednih izvora (SL L 375, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 15., svezak 6., str. 6.), o kojima je bila riječ u navedenoj presudi.
- 36 U tim je okolnostima Conseil d'État (Državno vijeće) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„Podrazumijeva li se člankom 2. točkom (a) i člankom 3. stavkom 2. točkom (a) Direktive [2001/42] o procjeni učinaka određenih planova i programa na okoliš da se provedbena odluka, koja sadržava različite odredbe u vezi s postavljanjem vjetroelektrana, uključujući sigurnosne mjere, mjere nadzora, sanacijske mjere i mjere financijskog osiguranja, kao i standarde buke definirane s obzirom na zone prostornog planiranja, a koje odredbe uređuju izdavanje upravnih dozvola kojima se naručitelju daje pravo postavljanja i iskorištavanja postrojenja koja po sili zakona podliježu procjeni utjecaja na okoliš na temelju nacionalnog prava, treba kvalificirati kao ‚plan ili program’ u smislu tih odredaba?”

O prethodnom pitanju

- 37 Svojim pitanjem, sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 2. točku (a) i članak 3. stavak 2. točku (a) Direktive 2001/45 tumačiti na način da je provedbena odluka, poput one o kojoj je riječ u glavnom postupku, koja sadržava različite odredbe o postavljanju vjetroelektrana, koje se moraju poštovati u okviru izdavanja upravnih dozvola za postavljanje i uporabu takvih postrojenja, obuhvaćena pojmom „planovi i programi”, u smislu te direktive.

- 38 Najprije valja podsjetiti da iz uvodne izjave 4. Direktive 2001/42 proizlazi da je procjena utjecaja na okoliš važan instrument za uključivanje pitanja okoliša u izradu i usvajanje određenih planova i programa.
- 39 Nadalje, i kao što je to nezavisna odvjetnica istaknula u točki 34. svojeg mišljenja, razgraničenje između pojma „planovi i programi” u odnosu na druge mjere koje ne ulaze u materijalno područje primjene Direktive 2001/42 mora se provesti s obzirom na bitni cilj naveden u njezinu članku 1., a to je podvrgavanje planova i programa koji može imati značajne učinke na okoliš procjeni utjecaja na okoliš (vidjeti u tom smislu presudu od 28. veljače 2012., *Inter-Environnement Wallonie i Terre wallonne*, C-41/11, EU:C:2012:103, t. 40. i navedenu sudsku praksu).
- 40 Slijedom toga, uzimajući u obzir cilj te direktive da se osigura visoki stupanj zaštite okoliša, odredbe kojima se određuje njezino područje primjene i osobito one kojima se utvrđuju definicije njome obuhvaćenih akata moraju se tumačiti široko (vidjeti u tom smislu presude od 22. ožujka 2012., *Inter-Environnement Bruxelles i dr.*, C-567/10, EU:C:2012:159, t. 37. i od 10. rujna 2015., *Dimos Kropias Attikis*, C-473/14, EU:C:2015:582, t. 50.).
- 41 Što se tiče članka 2. točke (a) Direktive 2001/42, definicija pojma „planovi i programi”, koju sadržava ta odredba, propisuje kumulativni uvjet, s jedne strane, da podliježu izradi i/ili usvajanju od strane tijela na nacionalnoj, regionalnoj ili lokalnoj razini ili da ih je tijelo izradilo za usvajanje u zakonodavnom postupku parlamenta ili vlade i, s druge strane, da su propisani zakonodavnim, regulatornim ili administrativnim odredbama.
- 42 Iz utvrđenja suda koji je uputio zahtjev proizlazi da je odluku od 13. veljače 2014. izradilo i usvojilo regionalno tijelo, u ovom slučaju valonska vlada, i da je donošenje te odluke propisano odredbama uredbe od 11. ožujka 1999.
- 43 Sa svoje strane, članak 3. stavak 2. točka (a) Direktive 2001/42 predviđa, podložno stavku 3. tog članka, da se procjena utjecaja na okoliš provodi za sve planove i programe koji se, među ostalim, izrađuju za energetske sektor i koji određuju okvir za buduće odobravanje za provedbu projekata navedenih u prilogima I. i II. Direktivi 2011/92.
- 44 Međutim, isto je tako neosporno da se odluka od 13. veljače 2014. odnosi na energetske sektor i da doprinosi određivanju okvira za provedbu projekata farmi vjetra u Valonskoj regiji, koji su dio projekata navedenih u Prilogu II. Direktivi 2011/92.
- 45 Što se tiče pojma „planovi i programi”, iako je točno da on mora obuhvaćati određeno područje, ipak ostaje činjenica da ni iz teksta članka 2. točke (a) Direktive 2001/42 ni iz teksta članka 3. stavka 2. točke (a) iste direktive ne proizlazi da predmet navedenih planova ili programa mora biti prostorno planiranje za dano područje. Naime, iz teksta navedenih odredaba proizlazi da se odnose na prostorno planiranje za područja ili zone općenito.
- 46 Prema utvrđenjima suda koji je uputio zahtjev, odluka od 13. veljače 2014. odnosi se na cjelokupno područje Valonske regije, a granične vrijednosti koje predviđa u pogledu buke u uskoj su vezi s tim područjem, s obzirom na to da su ta ograničenja određena u odnosu na različite vrste namjena predmetnih zemljopisnih područja.
- 47 Što se tiče okolnosti da odluka od 13. veljače 2014. ne definira okvir koji je u dovoljnoj mjeri potpun što se tiče sektora energije vjetra, valja podsjetiti da se ispitivanje kriterija navedenih u članku 2. točki (a) i u članku 3. stavku 2. točki (a) Direktive 2011/42, kako bi se utvrdilo može li odluka, poput one o kojoj je riječ u glavnom postupku, potpadati pod navedeni pojam, mora provesti s obzirom na cilj te direktive koji se, kao što to proizlazi iz točke 39. ove presude, sastoji u podvrgavanju odluka koje mogu imati značajne učinke na okoliš procjeni utjecaja na njega.

- 48 Pored toga, kao što je to nezavisna odvjetnica istaknula u točki 55. svojeg mišljenja, potrebno je izbjeći moguće strategije zaobilaznja obveza propisanih Direktivom 2001/42, koje se mogu pojaviti u obliku fragmentiranja mjera, čime se smanjuje korisni učinak te direktive (vidjeti u tom smislu presudu od 22. ožujka 2012., *Inter-Environnement Bruxelles i dr.*, C-567/10, EU:C:2012:159, t. 30. i navedenu sudsku praksu).
- 49 S obzirom na taj cilj, valja navesti da se pojam „planovi i programi” odnosi na svaki akt koji, definirajući pravila i postupke nadzora primjenjive na određeni sektor, uspostavlja značajan skup kriterija i uvjeta za odobravanje ili provedbu projekta ili više njih koji bi mogli imati značajne učinke na okoliš (vidjeti u tom smislu presudu od 11. rujna 2012., *Nomarchiaki Aftodioikisi Aitolokarnanias i dr.*, C-43/10, EU:C:2012:560, t. 95. i navedenu sudsku praksu).
- 50 U ovom slučaju, valja podsjetiti da se odluka od 13. veljače 2014. konkretno odnosi na tehničke standarde, načine korištenja (među ostalim, treperenje sjene), sprječavanje nesreća i požara (među ostalim, zaustavljanje rada vjetroelektrane), standarde razine buke, sanaciju i financijsko osiguranje za vjetroelektrane. Takvi standardi su od dovoljno značajne važnosti i opsega za određivanje uvjeta primjenjivih na predmetni sektor, a odluke osobito u pogledu okoliša koje se donose na temelju tih standarada moraju odrediti uvjete pod kojima bi se konkretni projekti postavljanja i iskorištavanja lokacija vjetroelektrana mogli ubuduće odobriti.
- 51 Naposljetku, pozivajući se na Arhušku konvenciju i Protokol iz Kijeva, francuska vlada predlaže razlikovanje pojma „planovi i programi” i pojma „opći propis”, pod koji potpada odluka od 13. veljače 2014., tako da ta odluka nije obuhvaćena područjem primjene Direktive 2001/42.
- 52 S tim u vezi valja istaknuti da, s jedne strane, iz samog teksta članka 2. točka (a) prve alineje direktive, potkrijepljene u tom smislu sudskom praksom navedenom u točki 49. ove presude, pojam „planovi i programi” može obuhvaćati normativne akte donesene u obliku zakona ili provedbenog propisa.
- 53 S druge strane, kao što je to nezavisna odvjetnica istaknula u točki 70. svojeg mišljenja, Direktiva 2001/42 razlikuje se od Arhuške konvencije i Protokola iz Kijeva u tome što ta direktiva upravo ne sadržava posebne odredbe o politikama ili općim propisima koji bi zahtijevali razgraničenje u odnosu na „planove i programe”.
- 54 Iz svih prethodnih razmatranja proizlazi da na postavljeno pitanje valja odgovoriti da članak 2. točku (a) i članak 3. stavak 2. točku (a) Direktive 2001/45 treba tumačiti na način da je provedbena odluka, poput one o kojoj je riječ u glavnom postupku, koja sadržava različite odredbe o postavljanju vjetroelektrana, koje se moraju poštovati u okviru izdavanja upravnih dozvola za postavljanje i uporabu takvih postrojenja, obuhvaćena pojmom „planovi i programi”, u smislu te direktive.

Troškovi

- 55 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenoga, Sud (drugo vijeće) odlučuje:

Članak 2. točku (a) i članak 3. stavak 2. točku (a) Direktive 2001/42/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 27. lipnja 2001. o procjeni učinaka određenih planova i programa na okoliš treba tumačiti na način da je provedbena odluka, poput one o kojoj je riječ u glavnom postupku, koja sadržava različite odredbe o postavljanju vjetroelektrana, koje se moraju poštovati u okviru izdavanja upravnih dozvola za postavljanje i uporabu takvih postrojenja, obuhvaćena pojmom „planovi i programi”, u smislu te direktive.

Potpisi